

Pouze v jednom případě byl z tohoto materiálu vytvořen nástroj, konkrétně rydlo, a dvěma kusy byly zastoupeny neretušované čepele. Jiné suroviny, jako křemenec či prachovec, jsou v souboru zastoupeny pouze v řádu jednotek kusů, a pouze mezi úštěpy.

Z typologického hlediska lze soubor rozdělit na jádra, úštěpy, čepele a nástroje. Je tak reprezentován prakticky celý operační řetězec. Nejmenší skupinu tvoří jádra, zastoupená pouze čtyřmi drobnými kusy. Všechna byla čepelová, vyrobená z eratických silicítů a velikost jejich těžních ploch nepřesahovala 2 cm. Technologie těžby byla u všech kusů odlišná. Po jednom kusu je zastoupeno jádro dvoupodstavové a jádro se změněnou orientací, dvakrát jádro jednopodstavové. Při porovnání s jinými již známými soubory z lokality (Neruda, Kostrhun 2002; Moník et al. 2019) je ale dominantní těžba z jednopodstavových jader; dvoupodstavová jsou méně četná.

Nejpočetnější kategorii představují vedlejší produkty úpravy a těžby jádra. Spadají do ní drobný odpad a úštěpy. Se 168 kusy tvoří téměř 70 % z celého souboru. Výraznou složkou této skupiny jsou drobné úštěpy a neidentifikovatelné fragmenty, většinou menší než 1 cm, které lze označit jako výrobní odpad. Zvláštní kategorií odpadu jsou rydlové třísky, které jsou zastoupeny 15 kusy. Všechny byly vyrobeny z eratických silicítů a jejich délky byly v rozmezí 0,9–3,2 cm. V případě úštěpů jde o nespécifické artefakty často nepravidelného tvaru bez stop retuše. V souboru ale nejsou zastoupeny dekortikační úštěpy.

Na základě charakteru jader a nástrojů je možné za cílové produkty označit čepele, kterých bylo v souboru 57. Ve většině případů se ale jednalo o zlomky s převážně zachovanou proximální částí. Největší celá čepel měla délku 4 cm, druhá nejdelší měla délku 3,7 cm, představovala ale pouze mesialně distální fragment. Šířka většiny artefaktů byla menší než 1,5 cm, u větších se pohybovala kolem 3 cm.

Poslední kategorií artefaktů ve zkoumaném souboru jsou nástroje. Zastoupeny jsou vrtáky, rydla a mikrolitické nástroje. Rydla byla v souboru tři. Všechna byla vyrobena z eratických silicítů. V jednom případě bylo zastoupeno rydlo typu Lacan, ve druhém případě bylo rydlo vytvořeno na mesialní části masivní čepele a třetí exemplář představuje hranové rydlo na čepeli. Pět z nástrojů byly vrtáky. Jeden byl vytvořen na distální části čepele, tři na distální části úštěpu. Pátý z vrtáků byl dvojité, přičemž jedna z retušovaných funkčních částí vytvářela zobáček, lze je tedy označit jako „Zinken“ (dříve též „ozub“, Klíma 1956, 198). Rozměry vrtáků byly 2,85 cm, 2,7 cm, 2,7 cm, 2,65 cm a 2 cm.

Mezi mikrolitickými artefakty byla čepelka se strmou retuší distální části, upomínající na drobné škrabadlo (rozměry 1,3 × 0,5 cm), poškozený artefakt s obloukovitě retušovaným bokem, podobný pozdně paleolitickým artefaktům skupiny Federmesser, drobný trojúhelníkový hrůtek, či geometrický mikrolit (*scalène*?), geometrický trojúhelníkový mikrolit (*scalène*) a větší část geometrického mikrolitu tvaru trapézy. Mezi mikrolitické artefakty lze řadit i drobné čepelky s otupeným bokem, které jsou zastoupeny v šesti kusech, převážně jako drobné fragmenty. Přítomnost tohoto typu artefaktu ve zkoumaném souboru je v souladu s dosud zjištěnými poznatky o lokalitě (Neruda, Kostrhun 2002; Moník et al. 2019).

Na základě typologické skladby artefaktů a podobnosti se staršími soubory je možné jádro souboru datovat do magdalenienu, s charakteristickými rysy lokality „Velká Kobylanka“. Příběh artefaktů z jiných období nebyla v souboru identifikována, nelze ji ale ani s jistotou vyloučit.

Literatura

Dvořák, J., Valoch, K. 1961: Příspěvek k poznání kvartéru u okolí Hranic na Moravě. *Anthropozoikum* XI, 153–162.

Klíma, B. 1947: Nová paleolitická stanice u Hranic. *Časopis Vlastivědného spolku muzejního v Olomouci* LVI, 75–79.

Klíma, B. 1956: Statistická metoda – pomůcka při hodnocení paleolitických kamenných industrií. Návrh české terminologie mladopaleolitických kamenných nástrojů. *Památky archeologické* XLVII, 193–210. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Put7J>.

Moník, M., Záhorák, V., Drozd, J., Němcová, V. 2019: Magdalenian with microlithic triangles revisited: the case of the Hranice na Moravě III – Velká Kobylanka site (Přerov district, Czech Republic). *Archeologické rozhledy* LXXI(3), 347–372. DOI: 10.35686/AR.2019.16. Dostupné také z: <https://archeologickerozhledy.cz/index.php/ar/article/view/57>.

Neruda, P., Kostrhun, P. 2002: Hranice – Velká Kobylanka. Mladopaleolitická stanice v Moravské bráně. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXVII(1–2), 105–156.

Summary

A collection of 250 chipped stone artefacts were recovered from the well-known Paleolithic site Hranice III – ‘Velká Kobylanka’ (Přerov District). Based on the analysis, the collection can be classified as Magdalenian. The most significant is a Lacan-type burin, Zinken-type borer and several microliths, including at least three geometric microliths.

Vít Záhorák, Roman Bortel

Ivančice (k. ú. Řeznovice, okr. Brno-venkov) „Mezi Horkami“

Mladý paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0819444N, 16.3203547E

Z povrchové prospekce lokality z podzimu 2022 pochází soubor kamenné štípané industrie, kde jeden úštěp je pro svoji výraznou patinaci nesporně paleolitický (rohovec typu Krumlovský les, varieta II). Rámcově chronologickému zařazení dalších tří nalezených artefaktů brání jejich opálení (v souboru se nachází i post paleolitické jádro z rohovec typu Krumlovský les, varieta I). V nepočetném souboru vzbuzuje pozornost jádrové reziduum s pozůstatky abraze se známkami jen mírné patinace povrchu (opět rohovec typu Krumlovský les, varieta II). Nález tak může představovat doklad i mladšího osídlení v rámci mladého paleolitu. Obdobnou zkušenost uvádí z trati „Horní pole“ (taktéž k. ú. Řeznovice) P. Škrdla, kde na základě nálezů úštěpu s velmi mírnou patinací uvažuje o mladší příměsí souboru, jinak technologicky prokazatelně zařaditelného do počátku mladého paleolitu (Škrdla 2012). Nálezy z předchozích prospekcí z polohy „Mezi Horkami“ přiřadil P. Škrdla rámcově do počátku mladého paleolitu (Škrdla 2012).

Literatura

Škrdla, P. 2012: Paleolitické osídlení středního Pohlaví.

Mikroregionální studie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCVII(1), 15–44.

Summary

New finds from ‘Mezi Horkami’ field in Ivančice (Řeznovice cadastral area, Brno-Country District) enriched the existing collection of artefacts from this site.

Martin Kuča, Petr Matějec